

ТРИ ЦЕНТИ П'ЯТЬ ЦЕНТИ

Тел. „Свобода": ВЕрген 4-9237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ ПРИ ПРАЦІ ПО ПОВОРОТІ З ВАКАЦІЙ У КАНАДІ

ВАШИНГТОН. — Ледви президент Рузвельт вернувся із вакацій, а вже кинувся до праці, щоб надробити занедбане. Він відбув цілу низку конференцій з секретарем стейту Голмом; начальником генерального штабу Маршалом; британським амбасадором Галіфаксом і кількома високими урядовцями, що мають контролю над військовими новинками. Оці конференції піддали деякому думку, що приготуються щось важке, яке ще не дозріло до оголошення. Появилися поголоски про недалеку стрічу Рузвельта з Чорчиллом.

Оповідку про президентові вакації подав до відома газетарів його секретар Ерлі, однак оповістка було написана самим президентом. У ній сказано, що президент був на вакаціях від 31. липня разом із військовими прибічниками. Вони виїхали через Водопад Ніагари до Канади над озеро Джорон у провінції Онтаріо на цілковитий відпочинок. Оповідка заперечує, начеб президент мав важні конференції в Канаді з якиминбудь заграничними державними мужами.

СТАБІЛІЗАЦІЯ ЦІН УДАЧНА И ДОЦІЛЬНА.

ВАШИНГТОН. — На думку Вільяма Г. Дейвиса, президента Крайової Військової Робітничої Ради, політика федерального уряду, щоб усталювати ціни, показала зовсім доцільною і надсподівано удачною. Він заперечив, начеб підвищено платню одному мільйону робітників, занятих у 188 корабельних верстатах по цілому краю. Виказав також, що від часу спроб стабілізації цін на всіх ділянках, лише ціни харчів пішли в дечому вгору, і то лише на 3 відсотки від травня 1942. до травня 1943. р. Коли і є високі ціни в харчових продуктах, то вони походять ще з часів перед травнем 1942. р.

БУДЕМО МАТИ ДОСИТЬ ВУГЛЯ НА ЗИМУ.

НЬО ЙОРК. — Тому, що посадник Нью Йорку Ля Гвардія проголосив своє негодування на недостачу мягкого вугля, Інститут Мягкого Вугля каже, що продукція є вже налажена і нема страху за недостачу на зиму. Пересічна денна продукція виносить 2,000,000 тон, а це вистарчає на потреби цивільного населення й військових установ.

ДОМАГАЄТЬСЯ ДОСВІДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДЛЯ ВИРІВНЯННЯ ЗАМІШАННЯ В ПОДАТКАХ.

БОСТОН. — Проф. Джан М. Гвайр із правничого факультету університету Гарвард висловився тут прилюдно, що податкові закони Злучених Держав так замотані, що пересічний податковець не може собі дати ради з платежами. Департамент скарбу іменував недавно проф. Гвайра податковим дорадником. Його обов'язком є розслідувати податкові закони та найти спосіб їх упрощення. Він каже, що треба буде 15 літ, доки податкове законодавство упростити. У міжчасі панує при зладжуванні податкових виказів такий хаос, що навіть багатші корпорації не можуть найти досить експертів для зладження доброго виказу.

НЕМИНУЧІ ТРУДНОЩІ У ПРОДУКЦІЇ ЛІТАКІВ.

ВАШИНГТОН. — Рада Військової Продукції переконана, що тепер неможливе дінняти назначеної висоти продукції літаків, тобто по 10,000 літаків у місяць. Це тому так, що військові фахівці безнастанно змінюють плани літаків, придумують нові, поправляють давші. Усе те спричинює проволоку безогляду на найліпшу волю фабрикантів та робітників. Однак така проволока не шкодить веденню війни, бо кожен новий винахід удосконалює попередні і тому нові літаки є практичніші на полі бою.

МИР УТРИВАЛИТЬСЯ, КОЛИ ПОМОЖЕМО ЖЕРТВАМ ВІЙНИ.

НЬО ЙОРК. — На бенкеті, виданім Крайовим Військовим Фондом для представників чужомовної преси в готелю Рузвельт промовляв голова цього фонду, Еміль Шрам і д-р Гендрік Вільям ван Лум, президент відділу Об'єднаних Націй. Вони взивали помощи жертвам війни в Європі, щоб у такий спосіб утривали мир. Головно треба прийти в поміч малим націям, що впродовж 500 літ своєю культурою помагали цивілізації, без належного доцінювання. На так званий чужинний відділ припадає квота 750,000 дол. у часі кампанії на Крайовий Військовий Фонд. Предсідником бюро чужомовної преси в Нью Йорку є Натан Зайдман.

16 ПОЛОНЕНИХ ПРОБУВАЛО ВТЕЧИ З ТАБОРІВ.

ДАЛАС (Тексас). — Зпоміж 30,000 італійських та німецьких полонених, що перебувають у тутешніх таборах, пробувало досі втечи 16 осіб. Однак показалося, що Мексик не так близько і заки вони туди наспіли, усіх їх приловлено. Серед погоні одного полоненого забив фармер, коли пробував його придержати.

До Читачів "Свободи"

Може статись так, що „Свобода” не зможе вийти завтра, а то й в наступних кількох днях, бо компанія, що доставляє папір, не є всміл хвилево виконати зобов'язання, а весь наш паперовий засіб вичерпаний. Робимо всі заходи, щоби дістати папір деінде. Та колиб ці заходи не вдались і „Свобода” завтра не вийшла, то стверджуємо, що це буде наслідком браку паперу.

Голова Федерального Бюро Інвестицій домагається спинення нагліх заворушень

ДІТРОЙТ. — „Ганьбою для цілого краю” назвав Едгар Гувер, голова Федерального Бюро Інвестицій, викликування расових заворушень кільканадцятьлітними парубками. Він домагався від місцевих чинників влади енергійного припинення таких нагліх заворушень, а говорив про це на зібранні Міжнародного Товариства Начальників Поліції.

На думку Гувера, кампанії проти меншин, расові заворушення й інші подібні прояви „доходять уже до розмірів повені”, з якою представникам влади приходить ся шораз тяжче бороти. У таких випадках треба вжити законної сили проти насильств. То правда, що ми боремосся за волю слова, але ця воля не може бути надуживанням громадських свобод та заохотою до заворушень. Коли ми не нададимо відносин у себе дома, то не можемо надіятися перевести наші ідеї в заграничній політиці — говорив Гувер. При тому зробив він перегляд праці бюро упродовж останніх місяців і виказав, що злочинність між неолітками росте просто в застрашуючій спосіб. Головно 17-літні дівчата, піврвані в круговорот життя, траять моральні засади і попадають в непевні товариства. За останніх 6 місяців арештовано 89 відсотків дівчат більше ніж в попередньому півроці.

АРЕШТУЮТЬ РОБІТНИКІВ ЗА ОБМАНЧИВЕ ПОБИРАННЯ ПЛАТІ

НЬО ЙОРК. — Агенти Федерального Бюро Інвестицій арештували в ньюйоркських федеральних верстатах військової флотії („Най-Ярл”) у Брукліні 33 робітників, між ними дві жінки за обманчине побирання платні за своєю роботою. Це є початок подібних інвестицій, ведених згаданим бюро по цілому краю у верстатах та фабриках військових матеріалів. Кара за такий обман виносить 10 літ в'язниці і 10,000 у грошак.

УСУНУЛИ 805 РОБІТНИКІВ З БЮРА ВОЄНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

ВАШИНГТОН. — Внаслідок об'єднання виказків конгресом для Бюро Військової Інформації ця агенція усунула з праці 805 бюрових робітників, а лишила лише 495 із усіх досі занятих 1,300 людей. Найбільше потерпів при цій редукції відділ фільмових вистав.

Націсти переконані, що Італія буде далі боротись, говорять у Швайцарії

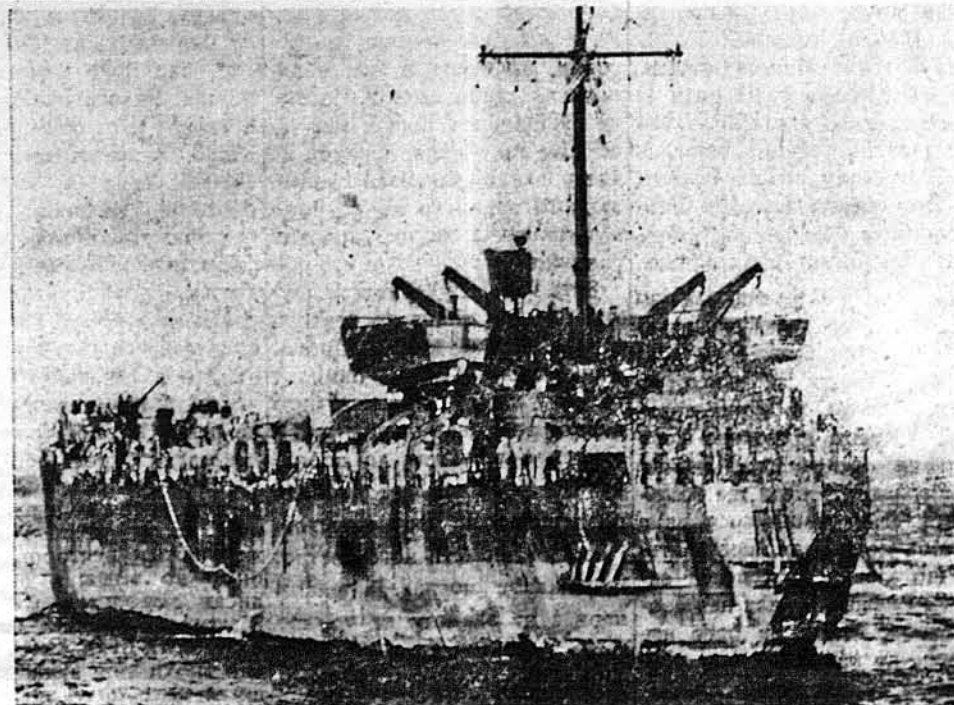
БЕРН (Швайцарія). — Згідно з інформаціями, які тут одержано з Італії, переговори німців з італійцями, що відбулись у Вероні, мали закінчитись на тому, що італійці заперили націстам, що остантє надалі в війні з Аліянтами. На тому рішенню мав заважити маршал Петро Бадоліо, що мав заявити, що вимога Аліянтів щодо „безумовної здачі” є обидою для Італії та загрозою для італійського королівського дому.

ІТАЛІЙСЬКІ РОБІТНИКИ РОЗПОЧАЛИ ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК

НЬО ЙОРК. — Люджі Антоніні, президент Італійсько-Американської Робітничої Ради, подав до публичного відома, що він одержав з Італії „з автентичного джерела” відомості, що в Італії робітництво підняло генеральний страйк під кличем: негайного закінчення війни з Аліянтами і заключення миру, знесення монархії, звільнення політичних в'язнів і повернення демократичних свобод. Антоніні подає далі, що в цьому руху нема ніякого впливу комуністів, а є він під проводом Італійської Генеральної Конфедерації Праці та Італійської соціалістичної партії.

НІМЦІ СКРІПЛЯТЬ БАЛКАН СВОЇМИ ВІЙСЬКАМИ, ЯК І СВОЇХ ПРИСЛУЖНИКІВ

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — В Туреччині є тої думки, що німці будуть боронити Балкан до останку сил. На місце італійських військ, що покинули чи покидають Балкан, німці вже стягнули 14 нових дивізій, чисто німецьких, чи тих, що їм доставили такі їхні сателіти, як Румунія, Словаччина, чи Болгарія.

НАЙПОГАНІШИЙ КОРАБЕЛЬ! Ось цей корабель не побудовано для краси, але на те, щоби перевозити американських воєнків на сушу на тих територіях, з яких маємо зачинати інвазію Європи. Корабель, що на образку перевозить наші війська до Сицилії.

СУДЬБА НІМЕЦЬКОГО ВІЙСЬКА В СИЦИЛІЇ ЗАПЕЧАТАНА, ТВЕРДИТЬ ГЕН. МОНТГОМЕРІ

ЛОНДОН. — Боротьба Аліянтів з німецькими наїздниками в Сицилії може ще потривати навіть якийсь час, але рятунку для німців нема там ніякого. Генерал сер Бернард Л. Монтгомері, командант славної Бритійської Восьмої Армії, говорячи в Альжирі через радіо про воєнну ситуацію, заявив виразно, що судьба німців в Сицилії запечатана, та що не лишається уже багато днів для їхнього там побуту.

АМЕРИКАНЦІ ВИЛАДУВАЛИ СВІЖІ СИЛИ ПЛОЗАДУ НІМЦІВ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНОЇ АФРИЦІ. — Американська команда в Сицилії заскочила німців в північній частині знаменитим маневром, бо скріпила американські бойові сили, що вже були ослаблені безнастанними боями, в такий спосіб, що виладувала свіжу допомогу з кораблів на сушу в такому місці, що було властиво тилом німецького фронту. Таким чином вдалося американцям скорше й легше здобути два італійські міста: Санта Агата ді Мілітельо та Сан Фрательо. В тому самому часі посунулися британські частини на східному побережжю, здобувши Ачіреале. В околиці гори Етні посунулись вони в напрямі Санта Марія ді Лікодія, здобувши теж Ачі Сан Антоніо і Трекастані. Американці взяли в полон при виладуванні своїх сил на захід від Капе Орляно 300 німецьких воєнків. Близьке не подають наразі про цей зручний і так успішний американський маневр. Тільки зазначають, що здобуття при допомозі ось тих нових американських сил Сан Фрательо скріпило американські позиції тим, що американська артилерія заняла те стратегічне місце, звідки німецька артилерія обстрілювала довгий час з успіхом американські позиції.

НІМЦІ В СИЦИЛІЇ ЗНЕСИЛЕНІ, АЛЕ СТАВЛЯТЬ ДАЛІ ОПІР.

КАІРО. — Американські кореспонденти доносять з поля бою в Сицилії, що мораль німецького війська підпадає шораз більше з кожним новим днем, бо воно перетомлене безнастанними боями. Але протє так є, що ворог ще далі ставить завзятий опір. Виходить, що німці знають, що вони не можуть врятувати Сицилії, але намагаються продовжати бої якнайдовше, щоби таким чином дати своїй команді час на те, щоби виготовити нові боеві пляни, як прийдеться покидати Сицилію.

СОВЕТИ НАСТУПАЮТЬ В НАПРЯМІ ХАРКОВА І БРЯНСЬКА.

ЛОНДОН. — З советських військових звідомлень виходить, що советська офензива, що прямує до здобуття Харкова і Брянська, розвивається далі знаменито. В напрямі на Харків советські війська перетяли німцям залізничну лінію Харків-Суми. Передіше перетяли їм в такий самий спосіб залізничну лінію Харків-Брянськ. Звідомлення подають про здобуття великої кількості місцевостей, що були під німцями, як теж про знищення великого числа німецьких повзів і літаїв.

ХОТІЛИБ СТАТИ АМЕРИКАНСЬКИМИ ГОРОЖАНАМИ.

КАІРО. — Маємо вже „новий американський стейт”. Зветься він „Сицилійський стейт”, чи просто „Сицилія”, як от Пенсилвенія, Вірджинія, тощо. Вправді не є він обнятий американською конституцією, але існує в головах мешканців італійського острова Сицилії, що є тепер під владою Аліянтів. Сицилійці, що мають повно кривняків в Злучених Державах, побачивши в себе в дома американське військо й американську цивільну управу, думають, що вони вже стали „американцями”, а їхній острів „американським стейтом”. Вже навіть говорять про свої „американські обов'язки і привилєї”.

ПОЗБУТИСЬ БАДОЛІА, ЗАКЛИКАЮТЬ ЛЕТЮЧКИ.

БЕРН (Швайцарія). — Підчас повітряних рейдів на Міляно, Геную та Турин, британці розкинули в Італії тисячі нових летючок, в яких подано, що Бадоліо, теперішній італійський прем'єр, намагається „продовжати війну”, та що з ним треба скінчити в такий самий спосіб, як це зроблено з Мусолінієм.

ЗНИЩЕНО ЯПОНСЬКИЙ КРУЖЛЯК.

З АМЕРИКАНСЬКОГО ВОЄННОГО КОРАБЛЯ НА ПАЦИФІКУ. — Один американський кореспондент був свідком завзятого морського бою з японською флотією, що відбувся недалеко Соломоновських островів дня 6. серпня. Американці заатакували в дуже сміливий спосіб японський кружляк і три японські контрторпедовці, що були в поблизу кружляка. Всіх їх знищено.

“SVOBODA” (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменим текстом оголошення має бути в адміністрації 48 годин переправкою чила, в котрим оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

СИЛЬНИЙ СОЮЗНИК, АЛЕ ЗАРАЗОМ І ЗАГАДОЧНИЙ

Коли в Америці говориться про воєнне положення, то не зважаючи на матеріальний американський вклад у війну, який є великанський, а навіть і на щораз більші постійні американські героїські подвиги на фронті; в офіційних заявах завжди дається перше місце — Советам. Що народи союзової імперії положили великанські жертви в боротьбі з німецьким напасником, та що вони перші на полі битви цього ворога зашаховали, це — правда. Що вони його ще й нині сильно нищать, це — теж правда. Тому добре й справедливо, коли в Америці й Англії дається ось таке признання тим народам. А коли так, то чи за ті подвиги ось ті народи не повинні дістати по війні більшу свободу, легше й вільне життя? Чи подбати про це, не є спільним обов'язком Аліантів?

Нам здається, що складовою частиною повоєнної програми Аліантів повинно бути те, щоб одні одних контролювали в тому напрямі, щоби по війні всюди запанувала демократія, а не стало диктатур і сатрапії. Бож принаймні тих останніх нещастя треба позбутися! А щоби ось таке могло статись, та щоб і народи в Советах могли легше відтхнути, треба тісної співпраці між Злученими Державами, Великою Британією, ССРСР і Китаєм. Очевидно іде тут у першу чергу про перші три потуги, бо вони під теперішню пору представляють головну силу. А чи є надія на таку дійсну співпрацю?

Можна припускати, що в таких важких справах як у справі світового замирення не піде все гладко навіть і між Злученими Державами і Британією. Але так є, що не зважаючи на існуючі розбіжності, чи ті, що повстануть пізніше, переважає у державних мужів і політиків переконання, що ці два союзники, як ідуть разом у війні, так підуть разом згідно й по війні в справах перебудови Європи чи світа. Зате інакше представляється справа, коли сходить мова за Росію, чи там Совети. Появляються щораз частіші й сильніші голоси, що Сталін має свою власну повоєнну програму і свій спосіб перебудови Європи, інший від того плану, що намічується в Вашингтоні чи Лондоні. Відомий вашингтонський колюмніст Сімс іде навіть так далеко, що каже, що власиво нема такого порозуміння, яке повинно бути навіть тепер, і то навіть на воєнному терені. Як приклад подає те, що американцям треба було летіти аж з Африки, щоби бомбардувати румунські нафтові поля в Плоешті, та понести при тому через віддаль та інші перешкоди більші втрати, коли це можна було виконати далеко легше, скорше й успішніше та з меншими жертвами, колиб американська летунська база могла бути над Чорним морем, себто на тій території, що є в союзових руках.

Очевидно, що ми не будемо витягати зараз з цього надто далеких консеквенцій, бо це не тільки політична, але й військова справа, але зазначимо, що подібні голоси, що вказують на загадочне поступовання Сталіна в політичних, а навіть і військових справах, буває тепер щораз більше. Як воно є наділі, ми не знаємо. Але загадочність Сталіна є очевидна. Особливо, коли іде про те, що треба робити в Європі по розгромі Гітлера з тими народами, що не бажалиб попадати з одної неволі в другу.

Скромний в словах, сильний в ділах

Воєнна пропаганда має своє виправдання. Тому і треба ставитись покладливо до різних „воєнних звідомлень“, що нераз переборшують, бо це робиться в добрім намірі. Біда тільки з такими звідомленнями, що постійно переборшують, але такими не є американські звідомлення про воєнні події. Навпаки, вони бувають часто скромні, особливо ті, що походять з тої війни, що ведеться на полудневім Пацифіку в надзвичайно важких умовах і в боротьбі з таким ворогом, що є з усіх ворогів найзавзятішим, бо бореться дійсно до загиби в повнім тогю слова значінню. Ось і тому заявляє ген. Доглас МекАртура, американського героя з війни на Філіппінах, про те, що японські намагання на полуднево-західнім Пацифіку сповзли на ніч, заслугоє на особливу увагу.

Ми так тепер заняті воєнними подіями в Європі, що зрозуміло, що можемо легко переочити ось ті важкі слова, що їх висказав ген. МекАртур ось так „мимоходом“ у своїй скромній заяві про воєнні події на тому фронті, що є під його команду. Тому слід на них звернути окрему увагу.

Отже ген. МекАртур підкреслив виразно про свій фронт, що „ми робимо все, що можливе з тим матеріалом, який маємо до розпоряджності“. Далі він зазначив, що „наші засоби далі обмежені“. Та не зважаючи на те, навіть з тими обмеженими засобами здобувано, як виходить з заяв, поволі і незамітно одну перемогу за другою.

Проф. Микола Чубатий.

Чотиристаліття організації козащини

Серед суматохи воєнних часів проминає не один ювілей, важкий в житті українського народу, на який у спокійних часах громадянство напевно булоб звернуло більше уваги, а може й святочно відсвяткувалоб. До таких будь-щобудь рідких роковин належить 400-ліття оснування Запорозької Січі, що сталося десь по 1540 році, отже біля чотиреста літ тому. Оснування Запорозької Січі це був перший крок постійної організації козацького війська, тому теж ця подія мусить бути уважена за поча-

ток зорганізованої козащини, що відіграла згодом таку важну роль в житті українського народу.

Які події викликали повстання цього українського лицарського ордену? Українські козаки, ця рідка військова організація в історії Європи, появилася завдяки вимковому географічному положенню українського народу. Преди українці заняли переддесятьма століть найурожайнішу землю в Європі, але теж найбільше неспокійну.

Через вузьку брану між Каспійським морем та горами Урала втікалися до азійського континенту до Європи від кількох тисячів літ одна орда за другою та зараз натрапляли жителів української землі. Тому українцям першим приходилося зводити люті бої в обороні своєї землі, але також в обороні цивілізації цілої Європи, що тільки за спокійними плечима українського народу могла розвиватись. На ділі воля цього такого покою як пізніші козаки на українській землі майже не переживали.

Воєнний князь Святослав Хоробрий, батько св. Володимира, це саме тип відважного лицарського козарюга, для якого війна це був танець, глядіти смерті в очі це життєві радіощі. Про таких самих українських вояків згадає також наша найстарша епічна поема українського народу: „Слово про Ігоря Полка“. Такими козаками були дружинники курського князя Буйтура Всеволода, про яких їх князь говорив, що вони в шоломі колісані, кінецьм копія годовані. Самі скачуть як сирі вовки, шукаючи собі у бою з ворогом чести та князю слави.

В 15-тім столітті знов витворилися такі обставини в Україні як за княжих часів. Українська земля стала тереном нелюдських набігів кримських татар. Вони то признавши над собою протекторат могутого турецького султана почулися безпечними та відкрили не то рікріччі, але часто й кілька разів до року, такі немилосердні напади на українські землі, що Україна над Дніпром зовсім опустіла, бо жити там було неможливо.

Татари нападаючи усе руйнували та палили. Зі собою забирали передовсім молодих людей, яких продавали в далекі краї в Кафі, в цій кримській торговиці невільниками. Часто везли той людський товар до столиці султана Константинополя і там продавали українського невольника, на якого був поплат в країнах передньої Азії та північної Африки.

Польсько-Литовський уряд був неспосібний зарадити винищуванню української землі, яка на сході цілком опустіла. Ця безрадність походила з браку фінансів на організацію оборони на сході, бо каса польсько-литовського уряду постійно терпіла на посуху. А за той час давні українські містата, спалені татарою, зовсім підупали, прямо перестали існувати на землі. Ревів тільки так само як давно прастарий Дід Дніпро серед степів, на яких нерідко їздець з конем міг сховатись у траві.

По степах розмножилося багато всякої дичини, звірини та птацтва; ріки наповнилися до нечуванних розмірів рибами. Козаки виростають з цього часу в очах населення на оборонців народу. Про них як про народно армію нарід складає лісні-думи, вони стають любилими українських мас.

Зріст та перша організація козаків. Господарські переміни на землях України та Білоруси, про які було згадано попередньо, з одного боку та погляди збагатитися на українських степах з другого боку, скоро збільшали козацькі загони, які стають поволі вже політичним чинником у польсько-литовській державі. Козаки були для пограничної державної адміністрації дуже бажаною помічю в обороні східних границь держави, з другого боку повстання козацького війська зачіпало господарські інтереси зможного панства там в глибині краю на заході, що тратило робучу силу хлопця, який кидав землю та переносився десь там на невідомі степи, на сході. Уже дуже скоро вирнає розбіжність інтересів пограничної державної адміністрації, що потребувала зросту козацьчини та інтересів приватних панів на заході, що були проти того, щоб хлоп покидав землю та йшов на схід козакувати.

Буйне життя, повне волі та повне пригод серед нового організованого лицарства, притягало ріжних оладухів навіть шляхотського походження. Их манило таке оригінальне життя, яке вели козаки. Дехто з пограничної української шляхти зачав добачувати в новій армії, що виростала на східній Україні, важку політичну силу українського народу. Тому серед козаків щораз частіше стрічається вже інтелігентний елемент, що надає козакам характер організованої та дисциплінованої сили. Інтелігентний провід спрямовує козацтво створити на вигуленних позиціях небезпечної степу укріплені місця для лекшої оборони проти татар та для постійного завойовання степу під мирну кольонізацію, що могла тепер вже посуватись на схід за плечима нового живого муру — козацької армії.

Історичною подією в житті козацьчини була поява серед козаків українського шляхтича князя Дмитра Вишневецького, десь біля 1540 року. Князь Дмитро Вишневецький не тільки, що краще організує відокремлені козацькі відділи, але теж дає почин до здвигнення першої козацької твердині на степовій Україні — Запорозької Січі, саме десь біля 400 літ тому.

Запорозька Січ стала не тільки далеко в степи висуненою фортецею української козацьчини, вона стала також школою козацтва. Там витворювався тип українського вояки-лицаря з установою ідеологією демократичної та національної армії, як зборювала ідеалів українського недержавного народу. Ідеалом козацьчини стає — жити та вмирати не тільки за себе та за свої маєтки призирані на степу, але також жити, боротись та вмирати за права українського народу. Козацьчина відродила згодом державницькі традиції українського народу, що мусило вести згодом до відбудови української держави сто літ пізніше під проводом Богдана Хмельницького.

Вже князь Дмитро Вишневецький, прозваний українськими народними думами Козаком Байдою, мав політичні плани зробити козацьку нову силу політичним чинником на українській землі, тому він мішається вже у справі сусідньої Волощини, себто частини нижньої Румунії, тоді підручника Туреччини та гине геройською смертю в Царгороді оспіваний народною думою та винесений до ролі українського національного героя.

БОРИСЛАВ СМІЄТЬСЯ
(Повість) 16)

Недісяні ночі, ненастаниа тріжа та захід коло нього, все це робило її Готліба дорожчим, милішим. З часом хлопчина трохи ніби одерз, одужав, але зразу вже видно було, що його духові спосібності будуть далеко не блискучі. Він ледве в другім році їмився ходити, а ще в третім році життя лепотів, як шестимісячна дитина. Зате на радість матері почав істи добре, немов через три перші роки дуже проголодів. Животик у нього все був повний і надутий, як бубон, а скоро тільки трохи зголодів, зараз почав верещати на всю хату. Але чим більше підраств Готліб, тим поганіші робилися його нориви. Він кожному мусив докучити, все псував, що далося зіпсувати, і ходив по покоях, мов яка помана, визираючи тільки, де міг би чого причепитися. Мати любила його без пам'яті, тряслася над ним і в усім волила його волю. Ії нерозвинута голова та довго придавлене чуття не могли вказати їй іншої дороги для проявлення материнської любови; вона ніколи й не подумала про розумне виховання дитини, не дбала ні про що, крім того, щоби сповнитти кожне її бажання. Слуги боялися малого Готліба, як огню, бо він лютився на нього, ні з того причепився і або роздерти одежину, похляпати, вдрипувати, вкусити, або коли цього не міг зробити, починав кричати щосили, на крик прибігала мама, і бідна людина малася тоді ще гірше. Сварка професори, і наперед уже грозила їм, коли котрий поваживсь ткнути її золотого синочка; вона наказувала йому, як скоро хто в школі чинивсь будь образити або покривдити його, щоб зараз пожалувався їй, а вона вже покаже професорам, як мають з ним обходитися. Одним словом, Готліб, не бувши ще в школі, мав до неї вже таку відразу, немов це якась пекло, винайдене злими людьми навмисне на те, щоб оборонити, і почав виступати проти вітця чимраз сміліше.

Це лютило Германа, але що жінка в усім потакувала синові і готова була дати собі й око вижити за нього, то він не міг на те ніщо порадити, і це ще підносило його неохоту і до жінки, і до сина. Розлад у родині ще збільшився, коли пришлося дати Готліба до школи. Розуміється, що кілька днів перед записом Рифка плакала над своїм сином, немов то його поведуть до різниці; вона розмовляла з ним, немов прощаючись навкі, розповідала йому, які то там гострі люди ті

21 Захід — старання, турботи.
22 Одерз — підріз, набрав сил.

Звіт Головної Контрольної Комісії У. Н. Союзу від 1. січня 1943 до 30. червня 1943 р.

ЗВІТ З КОНТРОЛІ ГОЛОВНОГО СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗУ

від 1. січня 1943 до 30. червня 1943 р.

З початком січня 1943 р. було повнолітніх членів	30,689
За час 6 місяців: прийнято нових членів	884
прийнято наново	253
прийнято з переступними листами	150
прийнято з інших класів	36
прийнято зі старого роду забезпечення	2
Разом	31,964
За час 6 місяців: суспендовано	429
відійшли з переступними листами	132
відійшли до інших класів	36
відійшли до нового роду забезпеч.	2
відійшли зо зворотом у готівці	51
відійшли на безплатне продовження	7
відійшли на виплачене забезпечення	4
померли	141
Разом	802

Віднявши 802 від 31,964 дістанемо загальне число повнолітніх членів з кінцем червня 1943 р. ----- 31,162

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ У. Н. СОЮЗУ.

З початком січня 1943 р. було всіх дітей членів	9,863
За час 6 місяців: прийнято нових дітей членів	685
прийнято наново	94
прийнято з переступними листами	56
прийнято з інших класів	35
Разом	10,733

За час 6 місяців: суспендовано	311
відійшли з переступними листами	44
відійшли до повнолітніх членів	224
відійшли до інших класів	26
відійшли зо зворотом у готівці	14
відійшли на виплачене забезпечення	3
відійшли на безплатне продовження	1
померли	4
Разом	627

Віднявши 627 від 10,733 дістанемо загальне число дітей членів з кінцем червня 1943 р. ----- 10,106

Повнолітні члени були забезпечені в таких класах:
У старому роді забезпечення ----- 322
В забезпеченні, платнім по смерті з вкладками до 70 року життя ----- 792
В забезпеченні, платнім по смерті з вкладками впро-

довж 20 років	5,980
В забезпеченні, платнім за життя з вкладками впродовж 20 років	3,326
В новім забезпеченні на ціле життя для нових членів	7,543
В новім забезпеченні на ціле життя для старих членів	13,199
Разом	31,162

Діти були забезпечені в таких класах:

У класі 1. Молодечого Департаменту	5,108
У класі 2. Молодечого Департаменту	1,453
У класі 3. Молодечого Департаменту	2,115
У класі 4П на \$ 250 Молодечого Департаменту	24
У класі 4П на \$ 500 Молодечого Департаменту	613
У класі 4П на \$1000 Молодечого Департаменту	118
У класі 5Е на \$ 250 Молодечого Департаменту	127
У класі 5Е на \$ 500 Молодечого Департаменту	450
У класі 5Е на \$1000 Молодечого Департаменту	98
Разом	10,106

Маючи на увазі, що з початком 1943 року було всіх повнолітніх членів і дітей разом 40,502, а знов з кінцем червня 1943 р. те загальне число виносило 41,268, то загальний приріст у членах за перших 6 місяців 1943 року виносив ----- 766

ЗВІТ З КОНТРОЛІ ГОЛОВНОГО КАСІЄРА ВІД 1. СІЧНЯ ДО 31. ЧЕРВНЯ 1943 Р. — ПОВНОЛІТНІ ЧЛЕНИ.

П Р И Х О Д И:

Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Разом	Заробок на бондах	Чини від реалізацій	Сиріський фонд	Гот. Бонд.	Зворотні до наф. фонду	Зворотні до стип. ф. п. п.	Зворотні резерви Мад. Дел.	Інші звороти	Друкарня, книгарня і т. в.	Салати моргеджі	Продаж і салати бондів	Салати членських позачок	Продаж реалізацій	Перевос на обліманні реалізацій	Прихід Друкарні і Книгарні	Салати ноти і аррієлів	РАЗОМ
78,286.42	67,672.02	83,597.16	61,796.70	62,257.73	56,320.70	389,950.73	15.00	13,185.80	988.74	2.50	35.00	920.30	874.67	329.75	5,882.45	1,025.00	2,820.90	4,362.98	5,519.42	5,330.85	250.00	113,952.79	

Р О З Х О Д И:

Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Разом	Посмертний фонд	Адміністративний фонд	Резервовий фонд	Коллекційний фонд	Залоговий фонд	Народний фонд	Сиріський фонд	Фонд Згоди Братств	Інвестиції в моргеджі	Інвестиції в бондах	Інвестиції в реалізаціях	Позички членам	Друкарня і книгарня	Notes	Інші розходи	Contingent Fund	РАЗОМ
19,450.25	32,957.12	22,762.48	34,469.16	105,124.33	21,706.12	236,489.46	115.26	473.82	107.81	106.39	392.48	93.33	115.26	288.00	1,539.86	400.00	316.89	1,180.06	1,300.00	15,336.81	1,300.00	1,288.09	36,554.22

ЗІСТАВЛЕННЯ ГОТВКИ ЗА ШІСТЬ МІСЯЦІВ.

Готівка з кінцем 31. грудня 1942. року осталася	\$ 465,965.72
Прихід за час від 1. січня до 30. червня 1943 року	685,106.73
Разом	\$ 1,151,072.45
Розхід за час від 1. січня до 30. червня 1943. року	631,158.36
Готівка з кінцем 30. червня 1943. року остає	\$ 519,914.09

БІЛАНС.

Стан чинний:	Стан довжний:
Готівка	\$ 519,914.09
Моргеджі	1,022,268.32
Бонди	3,472,554.34
Реальності	949,158.77
Позички членам	535,032.16
Друкарня і книгарня	10,597.02
Ноти (вексел)	875.00
Разом	\$6,510,399.70

ЗВІТ З КОНТРОЛІ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ У. Н. С. ВІД 1. СІЧНЯ ДО 30. ЧЕРВНЯ 1943. Р.

П Р И Х О Д И.

Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Разом	Заробок на бондах	Чини від реалізацій	Сиріський фонд	Гот. Бонд.	Зворотні до наф. фонду	Зворотні до стип. ф. п. п.	Зворотні резерви Мад. Дел.	Інші звороти	Друкарня, книгарня і т. в.	Салати моргеджі	Продаж і салати бондів	Салати членських позачок	Продаж реалізацій	Перевос на обліманні реалізацій	Прихід Друкарні і Книгарні	Салати ноти і аррієлів	РАЗОМ		
4,607.80	4,354.70	5,020.27	5,063.96	5,103.74	4,458.48	26,608.95	191.08	467.55	5,081.55	229.82	4,272.13	450.67	191.08	467.55	5,081.55	229.82	4,272.13	450.67	191.08	467.55	5,081.55	229.82	4,272.13	450.67	51,981.10

Р О З Х О Д И.

Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Разом	Посмертний фонд	Адміністративний фонд	Резервовий фонд	Коллекційний фонд	Залоговий фонд	Народний фонд	Сиріський фонд	Фонд Згоди Братств	Інвестиції в моргеджі	Інвестиції в бондах	Інвестиції в реалізаціях	Позички членам	Друкарня і книгарня	Notes	Інші розходи	Contingent Fund	РАЗОМ
500.00	500.00	500.00	500.00	286.00	100.00	1,886.00	115.26	473.82	107.81	106.39	392.48	93.33	115.26	288.00	1,539.86	400.00	316.89	1,180.06	1,300.00	15,336.81	1,300.00	1,288.09	36,554.22

ЗІСТАВЛЕННЯ ГОТВКИ ЗА ШІСТЬ МІСЯЦІВ.

Готівка з кінцем 31. грудня 1942. року осталася	\$ 73,523.93
Прихід за час від 1. січня до 30. червня 1943. року	51,981.10
Разом	\$125,505.03
Розхід за час від 1. січня до 30. червня 1943. року	51,265.74
Готівка з кінцем 30. червня 1943. року остає	\$ 74,239.29

БІЛАНС.

Стан чинний:	Стан довжний:
Готівка	\$ 74,239.29
Моргеджі	120,297.24
Бонди	293,679.93
Реальності	52,640.00
Позички	175.00
Разом	\$541,081.46

ЗВІТ ЗАХИСТУ-СИРОТИНЦЯ У. Н. СОЮЗУ за час від 1. січня до 30. червня 1943.

Готівка з кінцем 31. грудня 1942. року осталася	\$ 1,498.49
Відсотки від бондів	448.75
Відсотки з банку	85
Разом	\$ 2,032.29
Готівка з кінцем 30. червня 1943. остається	\$ 1,948.09
Інвестиції в бондах	38,279.95
З кінцем 30. червня 1943. року Фонд Захисту-Сиротинця остається	\$40,228.04

ЗВІТ ФОНДУ БЛ. П. С. ЯДЛОВСЬКОГО за час від 1. січня до 30. червня 1943.

Готівка з кінцем 31. грудня 1942. року осталася	\$ 283.13
Відсотки від бондів	31.25
Відсотки з банку	1.33
Разом	\$ 315.71
Готівка з кінцем 30. червня 1943. року остається	\$ 315.71
Інвестиції в бондах	2,500.00
З кінцем 30 червня 1943. року Фонд бл. п. С. Ядловського остається	\$2,815.71

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЯ МАЙНА У. Н. СОЮЗУ.

З кінцем 30. червня 1943. р. майно старших членів виносило	\$6,510,399.70
З кінцем 30. червня 1943. р. майно Молодечого Департаменту У. Н. Союзу було	541,031.46
З кінцем 30. червня 1943. р. було майна Захисту-Сиротинця	40,228.04
З кінцем 30. червня 1943. р. було у Фонді бл. п. С. Ядловського	2,815.71
Разом	\$7,094,474.91
Майно У. Н. Союзу з кінцем 31. грудня 1942. р. було	6,848,431.09
Загальний приріст майна У. Н. Союзу за шість місяців в 1943. році є на суму	\$ 246,043.82

Згідно з банковими книжечками і банковими виказами готівка знаходиться в банках, котрі подаємо в цьому звіті. Банк, означений зіркою, це банк заморожений.

Готівка У. Н. Союзу, старих і нових родів забезпечення, знаходиться в отсних банках:

Назва банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Кonto:	Назва фонду:	Сума:	Разом:
Peoples Trust Co.	Shamokin, Pa.	558	Sav. Dept.	Mortuary Fd.	\$ 4,965.08	\$ 4,965.08
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	182,746	Sav. Dept.	Adm. Fd.	3,308.21	6,140.78
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	202,352	Sav. Dept.	Adm. Fd.	2,832.57	6,140.78
First National Bank	Jersey City, N. J.	656	Sav. Dept.	Indg. Fd.	1,141.05	50,934.73
First National Bank	Jersey City, N. J.		Real Estate Dept.		49,793.68	50,934.73
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	22,721.62	60,972.16
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acc't		30,822.51	60,972.16
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Svoboda	7,428.23	860.20
Trust Co. of New Jersey	Jersey City, N. J.	16,279	Sav. Dept.	Mort. Fd.	860.20	20,574.95
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	20,574.95	20,574.95
Elizabethport Banking Co.	Elizabeth, N. J.	16,091	Sav. Dept.	Mort. Fd.	2,045.30	2,045.30
Germania Mut. Saving	Elizabeth, N. J.	1,564	Sav. Dept.	Mort. Fd.	6,934.80	6,934.80
National State Bank	Elizabeth, N. J.	6,482	Sav. Dept.	Reserve Fd.	1,013.86	1,013.86
Central Home Trust Co.	Jersey City, N. J.	188	Sav. Dept.	Mort. Fd.	2,025.17	2,025.17
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	National Fd.	8,636.05	8,636.05
Fidelity Union Trust Co.	Newark, N. J.	105,713	Sav. Dept.	Mort. Fd.	2,120.08	2,120.08
Howard Sav. Institution	Newark, N. J.	547,638	Sav. Dept.	Adm. Fd.	3,292.58	3,292.58
Chase National Bank	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	76,085.00	87,370.09
Chase National Bank	New York, N. Y.		Check Acc't	Dividend	11,285.09	87,370.09
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Adm. Fd.	84,937.40	109,292.55
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Indg. Fd.	24,355.15	109,292.55
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Orphan's Fd.	11,674.02	11,674.02
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	20,600	Sav. Dept.	Adm. Fd.	4,264.17	4,837.62
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	573.45	4,837.62
Guaranty Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	49,017.99	49,017.99
Bankers Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	51,101.17	51,101.17
Royal Bank of Canada	Toronto, Ont. Can.		Check Acc't	Adm. Fd.	21,909.61	21,909.61
Security Bank & Trust Co.	Philadelphia, Pa.		Check Acc't	National Fd.	5,000.00	5,000.00
Ukrainian Savings Co.	Cleveland, O.		Sav. Dept.	Mort. Fd.	5,189.81	5,189.81
Nat'l Newark & Essex Banking Co.	Newark, N. J.		Check Acc't	Concord Fd.	3,966.06	3,966.06
Cash in banks					\$519,874.66	\$519,874.66
Cash on hand in "Svoboda"					39.43	39.43
Total cash					\$519,914.09	\$519,914.09

Готівка молодечого департаменту У. Н. Союзу знаходиться в отсних банках:

Назва банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Кonto:	Назва фонду:	Сума:	Разом:
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	3,730	Sav. Dept.	Mort. Fd.	\$ 1,831.21	\$ 2,829.36
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	10,474	Sav. Dept.	Mort. Fd.	998.15	\$ 2,829.36
Harmonia Mutual Sav. Ass'n	Elizabeth, N. J.	21,446	Sav. Dept.	Adm. Fd.	17,654.03	17,654.03
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	10,951.54	10,951.54
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	18,336	Sav. Dept.	Adm. Fd.	2,291.87	4,932.23
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	743.88	4,932.23
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Special Acc't		1,896.48	9,644.83
First National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	9,644.83	9,644.83
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	4,066.93	4,066.93
Royal Bank of Canada	Toronto, Ont. Can.		Check Acc't	Mort. Fd.	5,934.77	5,934.77
Guaranty Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	9,604.84	9,604.84
Total					\$74,239.29	\$74,239.29

Готівка Сиротинця-захисту У. Н. С. знаходиться в отсних банках:

Назва банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Кonto:	Сума:	Разом:
U. S. Saving Bank of Newark, N. J.	Newark, N. J.	140,488	Sav. Dept.	\$ 172.77	\$ 172.77
Nat'l Newark & Essex Banking Co.	Newark, N. J.		Check Acc't	1,775.32	1,775.32
Total				\$ 1,948.09	\$ 1,948.09

Фонд ім. С. Ядловського улькований:

Назва банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Кonto:	Сума:	Разом:
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	5,279	Sav. Dept.	\$ 315.71	\$ 315.71

Готівка від контрольованих реальностей на яких У. Н. Союз має моргеджові інвестиції:

Назва банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Кonto:	Сума:	Разом:
First National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't	\$8,140.98	\$8,140.98

ЗАВВАГА: Приходи і розходи „Свободи“ є вчислені в загальний маєток У. Н. Союзу. Для ширшого пояснення, нижче подаємо повний звіт доходів і розходів.

ЗВІТ АДМІНІСТРАЦІ „СВОБОДИ“

за час від 1. січня до 30. червня 1943 р.

ПРИХІД:

Перенесена готівка з 1942 року	\$ 4,878.95
Передплата від членів У. Н. Союзу	25,170.00
Передплата від читачів	1,670.22
Кольпортаж	124.50
З продажі книжок, карток і календарів	1,262.90
Огородження	2,946.88
Друкарські роботи	2,760.09
Рекорди	10.13
Зворот за електрику і газ	144.00
Зі зміни адрес	14.68
За старий папір	8.59
Зворот премії і дивіденди від асекураційної компанії	135.95
Разом	\$39,126.89
Продажний опуст	23.41
Чистий прихід	\$39,103.48

РОЗХІД:

Платня робітників і редакторів	\$15,773.81
Платня кореспондентів	848.00
Поштові видатки	2,363.90
Папір та інші матеріали	4,540.15
Рент У. Н. Союзові	3,750.00
Телефон	173.69
Електрика й газ	638.50
Книжки	382.44
Канцелярські видатки за приряди, журнали, часописи і жертви	353.73
Друкарські приряди і нові частини до машин	495.38
Асекурація	348.91
Федеральне й стейтове забезпечення робітників	1,137.86
Купно нової машини	1,300.00
Комісове від оголошень	157.45
Кошта подарючі (В. Л.)	13.00
Поштова скринька	8.00
Разом	\$32,284.82
Менше: Купний опуст	35.92
Вложений робітниками федеральний і стейтовий податок, що є вчислений у загальний сумі платні робітників і редакторів	923.14
Готівка	\$31,325.76

ПОВТОРЕННЯ:

Прихід	\$39,103.48	Готівка в банку	\$7,738.29
Розхід	31,325.76	Готівка на руках	39.43
Готівка	\$ 7,777.72	Разом	\$7,777.72

Крім вище згаданих сум, контрольна комісія стверджує, що в банках знаходиться сума \$8,140.98, що не є зачислена до загального маєтку. Ця сума, це прихід від контрольованих У. Н. Союзом моргеджів, і вона буде подана в звіті про загальний маєток з кінцем року.

Також контрольна комісія стверджує, що з кінцем червня 1943 року, задеді місячні вкладки від відділів У. Н. Союзу вносили \$8,245.76.

Далі контрольна комісія стверджує, що з кінцем червня було несплачених 14 посмертних заповітів на суму \$9,502.92 з причини, що відділи не прислали ще потрібних легальних документів.

Головна контрольна комісія У. Н. Союзу перевела піврічну контролю майна, діловодства і організаційного життя У. Н. Союзу в липні 1943. року і отсим стверджує вище подані факти.

Переведено контролю дня 30 липня 1943.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ У. Н. СОЮЗУ:

Дмитро Капітула, президент; д-р В. Гала, заст. пресд.; д-р А. Т. Кібзей, секретар; Роман Смур, Степан Куропась, члени Комісії.

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ БУЛОБ ПЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ, А ЗА ЯКЕ ТРЕБА ПЛАТИ НИЗЬКУ ОПЛАТУ, ТО ОБЕЗПЕЧИТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ.

ДАЮТЬ СОБІ РАДУ БЕЗ ЗНАННЯ МОВИ.—Такі сцени як повніша, це тепер дуже часті в Сидилії. Бачимо англійського воюка, як збавляється з італійськими дітьми, хоч не знає італійської мови, а діти англійської.

РОЗЧАРОВАНИ ІТАЛІЙСЬКІ ШТАБОВЦІ В ДОРОЗІ ДО БРИТИСЬКОГО ТАБОРУ ДЛЯ ПОЛОНЕНИХ.—З обличчя ось тих високих італійських офіцерів, що попали в британський полон, видно, що вони дуже засумовані й розчаровані тим, що воювали проти Аліянтів.

Жигмонд Моріц.

ЛОШАК

(З мадярського).

Капонізьська коношня була в тих часах дуже славна. Граф Карої мав чистокровні коні, а ці примановани з найдалших околиць любителів коней, одначе також звичайних конекрадів.

Гюрка Шош був тоді паном тісегатської рівнини. Той селянин-бетяр часом літами не давав про себе чути, кожний знав, що це хлібороб у Кишарі. А знову іншим разом з одинодиноким місяць відразу розвороховив три комігати, що літами гуділо. А раз Гюрка Шош вбив собі в оглово вкрати графського коня.

За першим разом не вдалося, а всеж зумів викрати чудового однорічного, гарно збудованого лошака.

Веселий вертався до дому. Саме стало розвиднюватися, як бетяр побачив на росистій леваді двох кінних жандармів. Жандарми зараз пізнали, що лошак не може бути від кривої сухореброї хлопської шкани, тому пустилися в погоню за Гюркою.

Чаланили добрий шмат дороги болотами, очеретами, водою та шумаром і були чимраз ближче. Бо бетяр дуже жалував лошака. Він ще замолодий для такої погоні, а що зробити так далеко окружну дорогу, то це йому не пошкодить. Тому завернув до прогалини, пристанув, зліз із коня та ждав на жандармів.

Закрикнув до стрілу в руках — прийшли там, він витер очертетом дріжучого лошака. — Добрийдень! — поздоровив він привязано жандармів, як вони виципририлися з калабані.

— Добрийдень! — відповіли жандарми. Вони зараз побачили, що мусять тут обережно поступати, бо бетяр не думає доводити до сутинки.

— Як ви наїшлися в тій околиці? — спитав бетяр. — Ми задивилися на цього лошака, — застріміть гостро вищий жандарм. — На оського? Бо він і варта тово. Чисті кривоі.

— Відкіля він? — Він. Певно не відкібудь. Із стайні графа Карої, — сказав бетяр преспокійно. — Невжеж, а не говорив я, — скрикнув менший жандарм до товариша. — Я зараз пізнав іздалека. В Кочорді такі не виводяться.

Вищий жандарм узяв кріс на плече, вивів із торби кашпук із тютюном і люльку та при цьому приглядався лошаківі.

— У Кочорді? — сказав бетяр. — нема що говорити, та кож добрі коні, однак цей лошак там не виріс. То не якийбудь.

Вищий жандарм замовк після своєї невдачі, та другий зіскочив із коня та став приглядатися лошаківі.

— І я так гадаю, — відповів бетяр.

— До року буде варта зо три сотки.

— Як не тисячку — сказав бетяр так кризь зуби.

Вони не говорили нічого та олюждали лошака.

Нараз жандармові промайнуло кризь голову:

— Як це ви так добре розумієтеся на конях?

Бетяр підсміхнувся.

— Я бачив уже неодного.

— Коли так, то я, далейі скажу-вам зараз, хто ви!

— Так? — Так. Хай тут розступитьсися земля підмною, коли ви не Гюрка Шош!

Бетяр усміхнувся легенько.

— Скажете, що ні?

— Я? Що маю говорити?

Оба жандарми дивилися на нього мовчки. Очам своїм не хотіли вірити, що вони стоять віч-у-віч славному бетярові, якого ніякий жандарм не бачив іще з так близька. Очі обох жандармів заіскрилися, бо на голову цього чоловіка наложила грошева нагорода і то великі гроші! Ах, колиб так понастило ще сьогодні відприватити його до міста Гярмату!

Малый жандарм нараз успокоївся та пальцем показав на криси свого кашпеха.

— Я чоловік Ержікі.

Бетяр приглядався йому прижмуреними очима. Ержікі то була дочка його сестри.

— То її чоловік? А леж бо ти маєш погане ремесло.

— Ба щож діяти? — сказав жандарм. Він зачервонів та зараз звернув бачуку на інші річі. — Ах, як часто згадує Ержікі свого вуйка.

— А живе ще моя сестра Марія?

— Померла тепер на весну, на сухоти. Ще минулої осени тяжко покашлювала. Все було говорило: „Коби Бог дозволив їй бодай стільки пожити, що би ще раз відвідала рідне село та побачила свого брата, бо вже нікого й нічого не має на цьому світі“. Добре, що бідшенька померла, а її того ніколи не бажав, та вона сама знала вже, що є тягарем на цій землі.

— А маєте родину?

— Два хлопчики й одну дівчинку.

Бетяр хитнув головою.

— Так, це добрий шматочок хліба, — сказав він вертало!

— Краще ніж мав би я пастити свині, — відповів жандарм і відігнув так тяжко, наче застопав. — Я не люблю того ніжного життя. Моя вдача не така. Як я оженився, а потім довідався, що Гюрі то Ержікі свояк, подумав я, чи і мені самому не стати би бетяром. Та ви були так далеко. Хай то чорти візьмуть, і я став жандармом.

— Не маєш чого жалувати, — сказав поважно своборо-

ГОЛОВНИЙ УРАД У. Н. СОЮЗУ

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ:

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДНИК:
МИКОЛА МУРАШКО
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
ЗАСТУПНИК ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
ГРИГОРІЙ ГЕРМАН,
43 W. North St., Wilkes-Barre, Pa.
ЗАСТУПНИЦЯ ГОЛ. ПРЕДСІДНИКА:
МАРІЯ МАЛЕВИЧ,
344 Becks Run Road, Pittsburgh, Pa.
ГОЛОВНИЙ СЕКРЕТАР:
ДМИТРО ГАЛИЧИН,
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
ГОЛОВНИЙ КАСЬЕР:
РОМАН СЛЮБОТІН
81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ГОЛОВНА КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:

ДМИТРО КАПІТУЛА,
33 S. Hancock St., McAdoo, Pa.
Д-р ВОЛОДИМИР ТАЛАН,
1134 Atwood St., Philadelphia, Pa.
Д-р АМВРОСІЙ Т. КІБЗЕЙ,
11903 Jos. Campau Ave., Detroit, Mich.
РОМАН СМУК,
1515 Estes Ave., Chicago, Ill.
СТЕПАН КУРОПАСЬ,
4101 N. Monitor, Chicago, Ill.

ГОЛОВНІ РАДНІ:

ПАВЛО ДУЛА,
1506 Parent Ave., Windsor, Ont., Canada.
СТЕФАН СЛЮБОТІН,
4323 N. 16th St., Philadelphia, Pa.
ІВАН РОМАНИШІН,
711 Grove St., Irvington, N. J.
ТАРАС ШПИКУЛА,
5466 W. Haddon Ave., Chicago, Ill.

ВОЛОДИМИР ДІД

Петро Березин.

ВОЕННІ КРИМІНАЛЬНИКИ БУДУТЬ ПОКАРАНІ

ВАШИНГТОН, Д. К. (ОНА). — Наний факт. Гітлер вже опанував майже цілу Європу і потраплялося так, що керівники вернув мільйони людей в рабів. Його армія, поліція і державні війну, старалися переконати народ, що війна була неминуча, та що нарід повинен нести повоенні тягари без гніву і нарікання. Якщо керівники переможені війною держави мали причину підозрівати, що народ може збунтуватися і потягнути їх до відповідальності, або передати в руки переможцям, то вони втіали до нейтральних держав і там спокійно доживали свого віку.

Класичним прикладом може бути німецький цисар Вільгельм II. Бачучи, що довів Німеччину до руїни, Вільгельм був певний того, що німецький нарід на нїм потяться або віддаться його в руки лідерів переможних держав, що дуже хотіли його покарати. Але кайзер зорієнтувався чим то пахне і втік до Голяндії. Аліанти напірали аби Голяндія видала Вільгельма, але голяндський уряд відмовився. Ллойд Джордж навіть вибори виграв під гаслом: «Повісити кайзера», але голяндці стояли при своїм і Аліанти Вільгельма не повісили. Голяндський уряд знав, що кайзер був винен за те, що в Європі через нього згинули мільйони людей, але він також знав, що й австрійські, російські та французькі політики не мали чистих рук. Вони також причинилися до того, що в Європі 1914 року вибух вогонь, від якого запалився цілий світ. Однак, їх ніхто не збирався карати. Хотіли тільки повісити кайзера і на тім кінець.

Після цієї війни буде цілком інакше. Нацїстські палячі світа не зможуть уникнути каривтечу до Швеції чи Швейцарії. Президент Рузвельт вже остеріг правительств цих держав, щоб вони не випускали до себе воєнних кримінальників і підстави думати, що згадані маленькі нейтральні держави послухають нашого президента і відмовлять убивцям азілю. Може не тому, що їх президент Рузвельт просить це зробити, а тому, що ім власне сумління так подиктує. Нейтральні держави знають, що нацїстські розбишаки не прийшли до влади нормальним способом, але розбом. Правда, в Німеччині, відбулися нібито вибори і Гітлер одержав величезну кількість голосів, але як сьогодні прочитаємо, як ті вибори відбувалися, то волос дубом стає.

Діставши в руки керму держави, диктатори перетворили свої нації в добре організовані групи розбишак — з модерною армією, тенками, підводними лодками й апетитом заволодіти над цілою землею кулею. Сьогодні це вже не фантазія, а наполовину до-

Клясичним прикладом може бути німецький цисар Вільгельм II. Бачучи, що довів Німеччину до руїни, Вільгельм був певний того, що німецький нарід на нїм потяться або віддаться його в руки лідерів переможних держав, що дуже хотіли його покарати. Але кайзер зорієнтувався чим то пахне і втік до Голяндії. Аліанти напірали аби Голяндія видала Вільгельма, але голяндський уряд відмовився. Ллойд Джордж навіть вибори виграв під гаслом: «Повісити кайзера», але голяндці стояли при своїм і Аліанти Вільгельма не повісили. Голяндський уряд знав, що кайзер був винен за те, що в Європі через нього згинули мільйони людей, але він також знав, що й австрійські, російські та французькі політики не мали чистих рук. Вони також причинилися до того, що в Європі 1914 року вибух вогонь, від якого запалився цілий світ. Однак, їх ніхто не збирався карати. Хотіли тільки повісити кайзера і на тім кінець.

Після цієї війни буде цілком інакше. Нацїстські палячі світа не зможуть уникнути каривтечу до Швеції чи Швейцарії. Президент Рузвельт вже остеріг правительств цих держав, щоб вони не випускали до себе воєнних кримінальників і підстави думати, що згадані маленькі нейтральні держави послухають нашого президента і відмовлять убивцям азілю. Може не тому, що їх президент Рузвельт просить це зробити, а тому, що ім власне сумління так подиктує. Нейтральні держави знають, що нацїстські розбишаки не прийшли до влади нормальним способом, але розбом. Правда, в Німеччині, відбулися нібито вибори і Гітлер одержав величезну кількість голосів, але як сьогодні прочитаємо, як ті вибори відбувалися, то волос дубом стає.

Діставши в руки керму держави, диктатори перетворили свої нації в добре організовані групи розбишак — з модерною армією, тенками, підводними лодками й апетитом заволодіти над цілою землею кулею. Сьогодні це вже не фантазія, а наполовину до-

видати злочинця в руки по-ривиджених.

Президент Рузвельт вже два рази говорив, що «кримінальники будуть поставлені перед судом в тих краях в котрих вони допускалися кримінальних вчинків». Нейтральні держави це знають і є підстави думати, що як прийде час злочинців карати, то вони будуть кооперувати з Об'єднаними Державами на всі сто відсотків. Зрештою, такі нейтральні держави як Швейцарія або Швеція, самі бачуть, яких звірств їмці допускаються в окупованих краях. Туди перекадається багато воєнних збігців, які вдерлись з петлі, напевно розкожує швейцарцям, до чого дійшла ославлена німецька цивілізація. Якщо якому опришкові владеться переступити швейцарську границю, то його там спіймають і видадуть в руки тій державі, в якій даний злочинець мурдував невинних людей. Розуміється, що нейтральні держави малиб право відмовитися й не видати злочинця в руки справедливості, так як зробила по першій світовій війні Голяндія з кайзером, але коли возьмемо під увагу те, що Швейцарія і Швеція є демократичними державами, які ніколи не подивлялися в Німечці тоталітарної форми державного правління, то можна сподіватися, що вони не схочуть передержувати в себе таких людей, котрі свідомо вбивали в окупованих краях безборонних старців і жінок.

Певна річ, що першими злочинцями є Гітлер і Мусоліні, які перші відповідають перед судом за те пекло, яке вони створили. За ними підуть всі Тоджі, Павелічі, Недічі, Антоески, Туки й інші менші й більші квізліґи. Розуміється, покищо вони ще гуляють, але до часу збанок воду но-сїть.

В окупованих німцями краях є вже тисячі підземних організацій, які мають звязки з своїми урядами в Лондоні і переразують, як хто і що дома робив. Ці люди переживають страшні знущання, наруги і голод під німецькою окупацією, але як переживають нацїстське пекло, то будуть незбитими свідками на суді своїх гнобителів. Вони знають хто, коли і як над ким знущався, хто давав прикази кого розстрілювати, і хто їх виконував. Бо треба знати, що як скінчиться війна, то не тільки головні бандити будуть покарані, але й ті на місяцях, що тлумили завойований нарід.

Можна припускати, що як почнеться загальний на Європу наступ і Вісь захоче трішати, то велика кількість вбивників спробує втікати і тайно вдертися до нейтральних країв. Але, як їх там прилапають, а повернувши, чи новоутворені уряди в окупованих німцями краях, представлять нейтральним державам конкретні докази, що даний злочинець робив підчас німецької окупації, то вони напевно не відкажуться

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

«ПРИНАЙМНІ В ШІКАГО...»

Шікагоська Хроніка перестала вже стало появлятися у «Свободі» — про що вже читачі знають. Та дозвукі її ще далі істнують.

Просить мене члени 312-го відділу У. Н. Союзу, одосельчани бл. п. о. Філими з Шікаго, щоб я пояснив їм, що я думаю в словах «Принаймні в Шікаго», коли писав посмертну згадку про о. Філіму.

Люди добрі, якжеж Вам пояснити? «Принаймні» це те саме, що народне «принаймні». У чому це слово, яке я вжив, є «недобре», досі ніхто мені не пояснив. Ті, що його не люблять, підозірюють, що в цьому слові може щось критися. Чому саме, не знаю. І то найбільше, що я вже вияснив в Шікагоській Хроніці, як я розумію свої слова. Та завважую, що є хтось, кому залежить на тому, щоби ця справа не була якякдї вияснена. Тому ще раз виясню щоправду, щоби в тих важких часах не давати нікому приводу до ширення баламути і роздору там, де для цього нема ніякої причини.

Я знав о. Філіму в Шікаго і лише в Шікаго. У нас Покійний був дуже порядний, тихий, працьовитий священик. Де бував о. Філіма передше, це мені не є відоме і це не було матеріалом для моєї посмертної згадки. Я не писав життєвої історії о. Філими, бо до цього я не був підготований, ні покликаний. Написав лише про життя Покійного в Шікаго і тому вжив для цього означення слово «принаймні».

Мені дуже мило читати в «Свободі» ширше про життя і діяльність наших видних людей в Америці. І мило булоб, якби так хто спромігся і написав і про це. Я цього не міг написати, бо як повенний емігрант не знав про давнїшу діяльність о. Філими, а пізнав його аж в Шікаго. І як я вже згадував — ми були приятелями. А не конче треба знатися роками, щоби бути приятелями. Це пересуд. Навпаки, буває, що чим довше люди знаються, тим скорше стають ворогами. Таке каже новїтня наукова теорія логіки. Отже не вимагайте люди добрі від мене чогось такого, про що я не знаю. Є такі, що моглиб це зробити, та вони, як виглядає, воліють робити з цього баламуту, замість написати про Покійного життя і діла. Та вірю, що Ви, чесні одосельчани, баламутах не хочете. Тому зробите найкраще, коли самі напишете до «Свободі» про те, що знаєте про о. Філіму, коли хто другий не лише. Ще раз зазначу, що я не мав у своїй посмертній згадці найменшого заміру чимсь нарушити особу Покійного. А коли так заявляю публічно, то чи це не повинно задоволити вже раз кожного, хто міг мати якийсь сумнів щодо цього?

На останній Ваш запит, шановні члени 312-го відділу, що думаю я про о. Фіосифа (як Ви його звете) поза Шікагом, відповідаю, що я нічого не думаю, бо навіть не знав, звідки о. Філіма прийшов до Шікаго. Як знаєте, то, прошу, виясните у «Свободі» і закінчим уже раз ось ту справу.

Інж. Степан Куропась.

ПОЛЯКИ В НІМЕЦЬКІЙ АРМІЇ

СТОКГОЛЬМ, (ОНА). — Шведська газета «Афтондівінгет» надрукувала вїстку, що в місцевості Намсос в Норвегії німецька залага складається з поляків. Кажуть, що як німці зачали на російському фронті програвати і були примушені послати туди все більше й більше війська, то почали силою затягати до армії людей майже у всіх окупованих німцями краях. Розуміється, що таких не все послали на фронт, а відсилали їх пильнувати своїх невілляників в Норвегії, Югославії, Бельгії, гощо.

Шведська преса вже кілька мопадими писала, що в німецькій армії знаходяться поляки, а тепер вже є на це докази. Певна річ, що їх не багато, але проте вони такі в нїй є.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДИНУВАННЯ ДО НЬОГО ЯКНАБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

СУМНІВАЮТЬСЯ В ЛІКВІАЦІЮ ПІЛГЕРА І НІМЕЦЬКІЙ ТРИУМФІРАТ.

БЕРН. — В Швейцарії є такого переконання, що це самі нацїсти розпускають вїсти про упадок престижу Гітлера і його усунення від влади та встановлення триумфірату з самих військових. Роблять це на те, щоби таким чином замилити Аліантів. Далі кажеться, що нацїстська пропаганда змінила тепер спосіб передавання новин і подає про боеві фронтів правду, себто пише про невдачі, особливо на советським фронті. Кажуть, що вона хоче тим залікати німців комунізмом, бо пише, що тепер є таке положення, що «або ми мусимо знищити більшевизм або він знищить нас».

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Я. — Запомогове Тов. «Дністер», від. 361, повідомляє своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в суботу, 14. серпня, в парох. домі, 217 1ст 6. вул., в год. 8. ввечір. На ці збори треба прийти, бо є важкі справи до розкоження. — За уряд: С. Ковалчук, предс.; П. Кучинський, секр.; М. Малевич, рек. секр.; І. Галанчів, кас.

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Укр. Стр. від. 170, відбудуться в неділю, 15. серпня, в год. 6. ввечір, в У. Н. Домі. 181-183 9-й ст. вул. На збори кожний член повинен прийти, бо є важкі справи до розкоження. Ринжок кожний член повинен заплатити свої вкладки до У. Н. Союзу і Тов. Стр. бо в противний раз буде суспендований. — Т. Наконечний, фіні секр.; 16 Sanford Pl., Jersey City, N. J.

АМБРІДЖ, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 276, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться 15. серпня в год. 2. пополуїді. На ці збори обов'язані всі члени прийти, бо є важкі справи до розкоження. — М. Гриневич, предс.; Л. Гранович, кас.; М. Фук, секр.

КІВЛЕНД, О. — Сестр. Н. З. Н. Діви Марії, від. 112, буде мати місячні збори в неділю, 15. серпня, в парох. школі, зараз по С. Паркув. Просимо всіх членів прийти на збори. Пригадуємо дозвужим члениць виринувати свої доводи. — За уряд: Марія Ліска, предс.; Катерина Габривська, фіні секр.; Паруля Різун, кас.; Доминія Романович, рек. секр.

ФРАНКОРД, ПА. — Місячні збори Тов. ім. Д. Вітошського, від. 268, відбудуться в суботу, 14. серпня, в год. 7:30 ввечір, в домі Громади, 2171 Вакелінг ул. Просимо членів прийти на означений час, бо маємо важкі справи до вирішення. Пригадуємо дозвужим члениць виринувати свої доводи. Просимо також не забувати за приєднування нових членів, як старших так і дітей. — Урад: М. Андрій, предс.; Г. Міжалоко, кас.; П. Омелян, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу, від. 292, подає до загального відома, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. серпня, в год. 1:30 пополуїді, в галі У. Н. дому, 4655 Мартін ул. На ці збори обов'язково повинні прийти всі члени, бо маємо важкі справи до розкоження. Члени, котрі занадують свої обов'язки зглядом члениць вкладок, — просимо, щоби зробили вже раз, що всяке обещення платитися наперед і заплатили свої вкладки так, як інші. Старайтесь приєднувати членів до відділу, як ринжок дітей до молод. департаменту. Союз має для дітей найкращі поїси. — І. Ферис, предс.; Н. Кізел, секр.; І. Андрусевич, кас.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Збруча, від. 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15. серпня, в год. 2. пополуїді, в Укр. Гор. Клубі, 608 Вест Лавована Ст. Просимо членів прийти на збори в означений час, бо маємо важкі справи до розкоження. Ринжок кожний член повинен заплатити свої вкладки на час. — О. Запотошний, Р. Рядьковський.

ОЛІФАНТ, ПА. — Повідомляю, що місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, відбудуться в неділю, 15. серпня, зараз по відпирні. Це значенно. Просимо всіх членів прийти і заплатити свої місячні належності. — Секретар.

РОЧЕСТЕР, Н. Я. — Місячні збори Тов. Зап. Стр. від. 367, відбудуться в неділю, 15. серпня, в год. 1:30 пополуїді, в галі церквоний. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важкі справи до розкоження. Старайтесь приєднувати нових членів, як старших так і дітей. — За уряд: М. Соколовський, П. Ліска, Р. Дмитрів.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Сестр. Бланковіщення, від. 125, повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 15. серпня, в год. 12:30 сполудня, в парох. галі при Окаїей і Райс. Просимо членів прийти на збори, бо є важкі справи до розкоження. — А. Васильовська, предс.; К. Шеляк, кас.; І. Подола, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, дає до відома всім членам, що місячні збори відбудуться в суботу, 14. серпня, в год. 7. ввечір, в галі церквоний, 675 Саві 19. вул. Виваємо всіх членів прийти і заплатити свої місячні вкладки. — Т. Болдар, предс.; М. Соколовський, кас.; А. Мудровський, секр.

ІРОНДЕКОУІТ, Н. Я. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 289, відбудуться в неділю, 15. серпня, в год. 2. пополуїді, в Українській Галі на Норт Гудман. Просимо членів прийти на означений час, бо маємо важкі справи до розкоження. — В. Гезар, предс.; І. Януш, кас.; Н. Гала, секр.

В НАСТУПІ НА УКРАЇНУ. — Ось мапа представляє воєнне положення на советсько-німецькому фронті. По здобуттю Орела і Білгороду советський війська наступають з двох боків на Україну. В першу чергу намагаються вони здобути Харків, де, як надїються, німці ставитимуть найважливіший опір.

УВАГА! УКРАЇНЦІ В ПІТСБУРЦІНІ! УВАГА!

ПІД ЗАРЯДОМ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ ПОВІТУ АЛЕГЕНІ відбудеться

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ у WEST VIEW PARK

В НЕДІЛЮ, 15. СЕРПНЯ (AUGUST 15, 1943)

Парк отворений від 12. год. вполудне до 12. год. вночі. Концертна Програма від 4. год. пополуїді до 6. год. ввечір. В концерті возьмуть участь найкращі хори і солісти в Пітсбурцінї. Підчас програми відбудеться іменовання Бомбовика, на який Комітет зібрав \$325,000.00 державних бондів. Промовці будуть визначені американої і українці. Спеціально приїде представник державної Скарбниці з Вашингтоню.

Танці при добірній оркестрі в Головному Павільоні від години 7:30 до 11:30 ввечір.

Тікети на забавки можна забати в парох. урядах і в представниках Центрального Комітету, по знизаний ціні, то є: 35 центів за 10 тікетів, або \$1.00 за 30 тікетів.

Спішім всі на Український День і докажім всім, що в нас є сила і що ми зможемо організувати працювати на користь нашої батьківщини Америці і тим самим допомогти нашій поневоленій Україні.

Всі на Український День! КОМІТЕТ.

НЮАРК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ!

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА влаштовує

ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 15. СЕРПНЯ (AUGUST 15, 1943)
В ПАРКУ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОСЛА. ЦЕРКВИ 675-681 SO. 19th STREET. NEWARK, N. J.

Розпочнеться в 1. год. пополуїді. Еступ 25 ц.

Весела забавка при добірній оркестрі. Цим просимо Вас прийти на цей пікнік. Ком'тет.

Для Пізнання України

ВЧАС ВЕЛИКИХ СУСПІЛЬНИХ ПЕРЕВОРОТІВ нема кращої книжки, як історія самостійної української козацької републики відомого ЮРІЯ ВЕРНАДСЬКОГО, професора історії в Єйльському університеті, під нагол.

BOHDAN

HETMAN OF UKRAINE

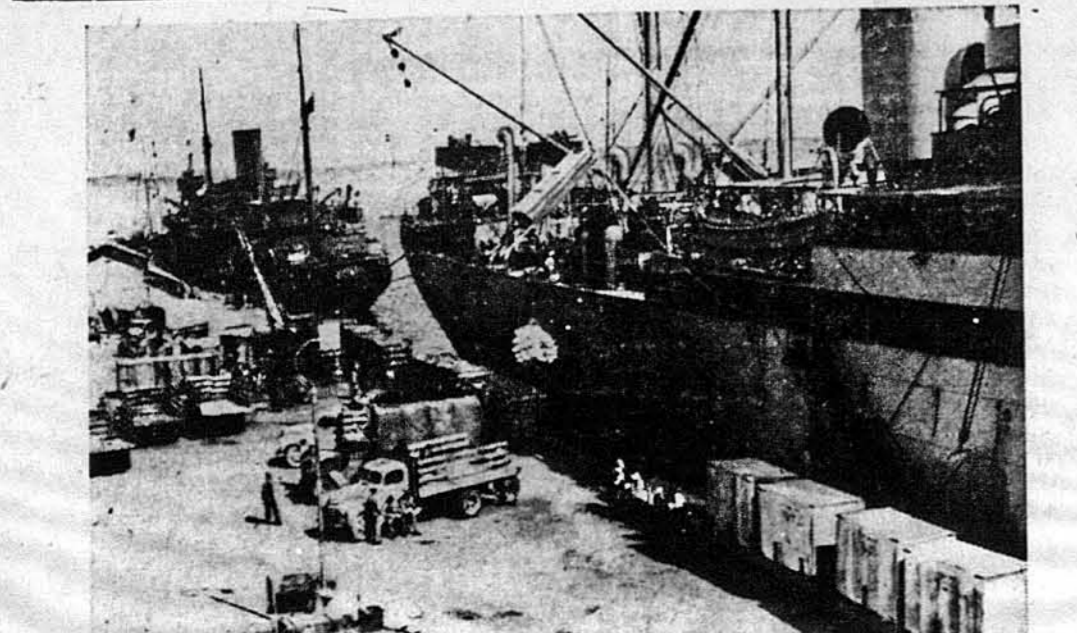
150 СТОРІН. ПОРТРЕТИ І ІЛЮСТРАЦІЇ. ЦІНА \$2.50

Для замовлення шліть цей купон:
"SVOBODA," P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Посилаю осьтут _____ доларів монї-ордером (чеком) і прошу вислати мені _____ примірників книжки: BOHDAN, Hetman of Ukraine.

Ім'я _____
Адреса _____
Місто _____

Стефт _____

ДОСТАВИ НА ОСТРОВ КИПР. — Незабаром можливо почуємо щось більше про остров Кипр, що є положений на Середземному морі й є британською-колонією від 1914 року. На образку бачимо, як виладують воєнне знаряддя з корабля в Фамагусті на Кипрі. Сам остров має важне стратегічне значіння.

Микола Голубець.

ЗАМОК КНЯЗІВ ОСТРОЗЬКИХ В СТАРОМУ СЕЛІ ПІД ЛЬВОВОМ

Убога у місцецькі пам'ятники ні мадярські союзники Рома-підльвівська околиця, може звескати похвалитися поважною позицією, якою так з огляду на свою місцецьку як історичну вартість є руїни ренесансового замку князів Острозьких в Старому Селі, зараз таки поруч пристанку тієї назви, на 25 км. залізничного шляху Львів-Снятин.

Могутні мури замку, що обіймають величезний, 4-х морговий простір, дякуючи тривкості свого матеріалу й 2-х метровій гурбості при насаді, збереглися розмірно добре, хоч час і люди беззаступно працюють над їх знищенням. До нині ще збереглася загальна силуетна замкової архітектури, збереглися ще нарочиті чолові башти, з яких т. зв. „столови“, українська аркади аттикою й рошкішими акротеріями (причілками) з ренесансових слідами, картуш і грушок заслуге на особливу увагу історика мистецтва нашого краю. На тій же власне башті збереглися рошкішо різьблена картуша з гербом і монограмою колишнього пана на замку князя Острозького Заславського, а гомін його великого прізвища наближує нашому серцю старосієцькі румовища й примушує вивіда-ти їх румовищами різної мінувшини. Праісторія не в силі багато сказати про першово-много Село — містечком Гарбо-вом. В 1454 р. заложено на ній тут порфіровий молоток (був на виставці старовини в Кракові в 1873 р.) це і є оди-нокий свідок культури з ка-будування тут оборонного мяної доби Старого Села.

Натомісь історія Старого Села, ледви одну мило відда-леного від княжого Звениго-роду, більше цікава. За кня-жих часів існувала тут оселя звана Чертинськом, відтак Чертинкою або й Чертовом. Провсвиралася вона продовж пото-ків, званих нині Чертинкою й Давидівкою, поміж Шоломи-єю й Звенигородом від сходу а Тодидеюм і Волковом з за-ходу. Нині на цьому просторі є дві громади — Чертин і Старе Село, якого північно-західна частина межуюча з Черви-ном, так і зветься Чертинкою.

Традиція означає початки нинішнього Старого Села XII-роком, коли паном Звениго-родської волости був князь Давид Ігорович, що до речі кажучи, вернувши з походу на половців, заложив половецькими бранцями недалеко село Давидів. Наслідник Давида Володимирко Володаревич по-ширив оселю Чертова й полу-чив її битими шляхами з Да-видовом і Звенигородом. Об-лога Звенигородом Васильком і рейши його маєтності на Данилом Романовичам в 1211 р. причинилася цілковитим знищенням доволічичих осель, м. Т. Чертова й Шоло-ми, на яких жили собі тодіш-

ПОСТІЯНО НА ВАРТІ. Це, що бачимо на образку, теж вказує наглядно, що острів Кипр відіграє ролю в стратегії Аліантів. Бачимо, як з острова слідять за ворожими повітряними і морськими рухами.

Константин Острозький дару-ван старосельчанам третину на будову замку, але козаки протяг кількох літ, при чому під Пліхівською горою посе-лив кільканадцять родин своїх вислужених жовнірів. Він теж як український патріот і обо-ронець прадієвської віри пе-решлює про дотацию української парохії й церкви Ускіновенія до будови нового замку, який за-кінчено ще перед другим по-ходом Хмельницького на Га-лицину в 1654 р. Будівничим замку був львівський архітект Амброзій Нутклак з Еннадину, що прийнятий до львівського мулярського цеху в 1592 р. ді-став цехове прізвище „При-хильний“. Був він в 1598-1629 роках будівничим Успенської церкви а від 1619 р. бернар-динського костела у Львові. По-за Львовом і Старим Селом працював цей видатний пре-дставник галицької, ренесансо-вої архітектури в Жовкві. При вул. Боїмів ч. 34, у Львові збері-гся його власний дім.

На одинокому сніи князя Домініка Олександрі, що по-мер молодим в 1673 р. вигада-ла мужська лінія князів Засла-вських-Острозьких. Дочка До-мініка Теофіля, зразу заміжен-на за князем Дмитром Вишне-вським, а відтак Йосифом Любомирським внесла Старе Село в його дім, відкіля пе-рейшло воно в дім Сінавських, з якого Адам Микола Сінав-ський заопіювався цією місце-вістю з великою важливістю. Він то обновив старосієцький замок, а в 1716 р. зявся до будови замку на румовищах княжого Звенигороду. По смерті одинокої дочки Сіна-вських Софії, перейшли старо-сієцькі добра в дім князів Чорториских, а відтак до гр. Потоцьких.

Як бачимо Старе Село не виходило ніколи з рук старих українських, боярських і кня-зів родів, та на жаль крім о-дино одного князя Констан-тина Острозького цілко-вито ополачених і тому воро-жих культурним та національ-ним ідеалам своєю таки, ук-раїнського народу.

Одинока але в парі з тим визначна особливість Старого Села це звалища оборонного замку, побудованого князем Домініком Заславським-Острозьким в 1649-1654 роках. Цілість замку уявляє в позе-

ЗБОРН ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛІДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. ім. Д. Вітовського, № 375, відбуваються в неділю, 15. серпня, о 12.30 пополудні, в галі У. Н. Горожан, 847 Н. Френкелі ул. Напоминаємо всіх членів прийти на означений час, бо є важ-ні справи до погодження. Прига-дуємо доплатити членам виринити свій довг, щоб не бути сусендованим. — За уряд: Н. Волошинський, предс.; С. Пиллюк, кас.; В. Бідей, секр., 6009 Юсипи Ст.

ЛІТРОЙТ, МІШ. Тов. ім. Івана Франка, № 146, повідомляє членів, що місячні збори відбуваються в не-ділю, 15. серпня, під ч. 2965 Карпен-дер ул., в год. 1.30 пополудні. Про-симо всіх членів прийти на ці збо-ри. — П. Андрушків, секр.

ЛОРЕНН, О. Тов. У. Н. Сою-зу, № 50, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбуваються в не-ділю, 15. серпня, в год. 1. пополудні, в галі 2545 Е. 33. вул. Про-симо всіх членів прийти на ці збо-ри і на час. — М. Шемичик, секр.

КРОЧЕСТЕР, Н. Я. Сестр. Родж. Пресс, Богородиці, № 36, повідом-ляє своїх членів, що збори збори відбуваються в суботу, 14. серпня, в галі церковній, в годіні 7.30 точно. Просимо членів прийти на озна-чений час, щоб не притримувати до піздя. Визнаємо доплатити членів прийти і заплатити свої вкладки. На зборах будуть важні справи до по-годження. Просимо членів прийти нових членів до Союзу і Сестрин-ств. За уряд: Катерина Олександр, предс.; Анастасія Грицак, кас.; Марія Хомак, секр.

ФІЛІДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. Мир, № 324, повідомляє, що збори від-будуться в суботу, 14. серпня, в домі Укр. Громади при 23 і Браун. Просимо всіх членів прийти на ті збори і вирішити, як і де інвестува-ти цю поважну суму, котра є в касі, вудуть і інші важні справи. — О. Горюхінський, предс.; П. Максимович, кас.; М. Туркот, секр.

ТАМАСТОН, КОНН. Україн-ська Січ, № 421, відбуде збори, 14. серпня, в українській галі, в Прі-сметт ул., в 8. годині вечір. Про-симо всіх членів прийти на ці збори. За уряд: А. Береза, предс.; М. Шипільня, кас.; П. Чесний, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. Збори Тов. ім. Т. Шевченка, № 349, відбувають-ся 15. серпня, в 2. годині, в Набожн-ському. Просимо членів прийти на збори на означений час. — І. Шере-ра, предс.; Д. Філіппа, кас.; М. Лі-сний, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Я. Місячні збо-ри № 204, відбуваються в суботу, 14. серпня, в год. 8.15 вечір, в галі укр. прав. громади, 334 Іст 14. вул. — М. Бізнак, секр.

ФІЛІДЕЛЬФІЯ, ПА. Подаємо до відома членам Бр. св. Васіяна, № 339, що місячні збори відбудуться в суботу, 14. серпня, в год. 7. вечір, в домі громади при 3522 Н. Лавренс ул. Просимо всіх місце-вих і позаміських членів, бути на цих зборах. — За уряд: І. Сорока ст., предс.; І. Сорока мол., кас.; А. Хро-мак, секр.

ЛІТРОЙТ, МІШ. Місячні збо-ри Тов. Зап. Січ, № 75, відбувають-ся в неділю, 15. серпня, точно в год. 1. попол., в галі У. Н. Дому при Мартин ул. Просимо членів при-йти і вирішити свої місячні належ-ності. — За уряд: М. Пристан, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Я. Збори Бр. св. Володимир, № 130, відбува-ються в суботу, 14. серпня, в 8. годині вечір, в салі 30 Іст 7. вул. Про-симо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до погодження. — І. Середичський, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, № 147, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори від-будуться в неділю, 15. серпня, в галі парохіальній, 803 Фронт ул., в 2. годині пополудні. Обовязком по-винен кожний член прийти на збори і заплатити свої вкладки. Просимо членів платити вкладки на час, щоб не було нарікань, коли уряд посту-пить згідно з статутом. Доплатити членів, коли не заплатять до 25. бу-дуть сусендованими. За уряд: П. Матковський, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

НА ПРОДАЖ НЕВЕЛИКІ ПРОПЕР-ТИ в містечку Нью Маркет, Н. Дж., лота 100x100, дім, гараж і стайня. Крім того одна ко-рова, кури, сіно і городовина. Річні фабрики для мужчин і жінок. Ціна дуже приступна. Властитель продас з причини поратуння здоров'я. Голоситись: Svoboda, 83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

ФІЛІДЕЛЬФІЯ, ПА. Подаємо до відома членів, що місячні збори Тов. Зап. Січ, № 75, відбувають-ся в неділю, 15. серпня, в год. 1. попол., в галі У. Н. Дому при Мартин ул. Просимо членів прийти на означений час і заплатити свої місячні вкладки. — Уряд.

ПІДМЕРТОН, ПА. Повідомля-ємо всіх членів, що місячні збори Бр. св. О. Николы, № 369, відбуду-ться в неділю, 15. серпня, в год. 8. вечір, у заочайній місці. Просимо всіх членів прийти на означений час і заплатити свої місячні вкладки. — Уряд.

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
І лише ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN FUNERAL HOME
433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4648

МИРОН ЛИТВИН І СІН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

заряджує погребки на шпіль так дешеві як \$150.
ОБСЛУГА НАКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th St., NEW YORK CITY.
Rignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛІДЕЛЬФІЮ І ОКОЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS. PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 Prospect Avenue, (cor. E. 185 St.) BRONX, N. Y.
Tel.: MELrose 3-5577

Тарзан, ч. 816. Принада для подорожі.

Малін добре ціляв. Куля попала хлопцеві в ногу, як-раз так як Малін це плянував.

Мисливий, вдаючи заклопотоного „винадаком“, підійшов до хлопця: „На щастя, в місті є шпиталь“, сказав він.

Він пояснив Зелі, що там є могуті чародії, які зможуть виличити рану. „Я напишу письмо Тарзанови на знак, де я йду“, сказав Томі.

Це дуже підходило до плянів Маліна: він власне хотів, аби Тарзан пішов за ними.

MALINE'S AIM WAS GOOD. THE BULLET STRUCK TOMMY IN A LEG, JUST AS HE HAD PLANNED.

THE TRADER FEIGNED GRAVE CONCERN OVER THE 'ACCIDENT'. 'FORTUNATELY THERE'S A HOSPITAL IN THE TOWN,' HE SAID.

HE EXPLAINED TO ZEELA THEY WOULD GO WHERE POWERFUL WHITE MEDICINE MEN WOULD HEAL THE BOY'S WOUND.

'I'LL WRITE A MESSAGE ON BARK, TELLING TARZAN WHERE WE'VE GONE,' TOMMY SAID.

THAT SUITED PIERRE MALINE PRECISELY. HE WANTED TARZAN TO FOLLOW THEM INTO THE TRAP HE WAS PLANNING.